

ליקוטי ופסקי הלכות

"חוקי חיים"

ותלמוד
"חוקי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

דיני

גורים

בי

בקשה:

נא לשלוח לכמה שיותר אנשים כדי שיגיע הלכות אלו לבתי בני ישראל, לתועלת הציבור, וכך יש לכם יד בהפצת תורה ובהלכות נחוצות

לקבל הגליון כל שבוע במייל:

Paskenshtibel@gmail.com

אפשר להוריד גליונות קודמים

[Archives - ארכיון](#)

ככה תורמים היום.

[לתרומות](#)

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמודם
"תלמידי תורה"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שבועת מנחת יצחק פיעה"ק ירושלם תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

253

פרשת בא תשפ"ב

דיני גרים

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

דיני גר קפן

על דעת בית דין

א. מצוי לפעמים שהובא לפני ב"ד ילד קטן להתגייר, כגון כשבא משפחה שלמה להתגייר וילד בתוכה, או בני זוג יהודים שאימצו ילד נכרי ורצונם לגיירו כדת ישראל, וצריכים לדעת איך ובמה חל הגירות של קטן, שהלא הוא בעצמו אינו בר דעת לקבל המצוות עליו.

זכין לאדם שלא בפניו

ב. בגמ' (כתובות דף י"א ע"א) מבואר שאע"פ שקטן אין לו דעת לפעול בעצמו חלות גרות, בית דין מזכים לו גרות מדין זכין לאדם שלא בפניו (שו"ע יו"ד סי' רס"ח ס"ז). בגדר של דין בית דין בגרות קטן ובמה הוא שונה לגרות של גדול נאמרו כמה דרכים.

ג. ב"ד פועלים החלות. יש הס"ל, בגר גדול, הגר עצמו פועל החלות וצריכים ב"ד משום שכתוב בו 'משפט' משום שהוא דין (גמ' יבמות דף מ"ה ע"ב). ובגר קטן הבי"ד הם הפועלים החלות מדין 'זכיה', ולפ"ז אינה אלא מדרבנן שהלא מה"ת אין לקטן דין 'זכיה' (תוס' כתובות שם ד"ה מטבילין).

ד. ב"ד פועלים 'הדעת'. יש הס"ל שגרות בין בגדול ובין בקטן נפעלת ע"י הגר עצמו, אלא שהקטן אין לו דעת לכוון שתהא טבילתו ומילתו לשם גרות, וכוונה זו נעשית ע"י ב"ד (תוס' סנהדרין דף ס"ח ע"ב, בית יעקב שם, ברכת שמואל קידושין סי' י"א).

ה. ב"ד פועלים החלות בכל גר. ויש מסבירים שחלות הגרות תמיד נפעלת ע"י הבית דין, והם מקבלים הגר לדעת ישראל, אלא צריך להיות לטובתו ולזכותו וזהו הכוונה שזכין לאדם שהוא אכן זכות לקטן (ביאור אחר בתוס' שם, קובץ שיעורים כתובות סי' ל"ג). לפי שני מהלכים אחרונים מבואר שהגרות חלה גם מן התורה (משנת הגר סי' ג').

רק במשפחה שומרי תורה ומצוות

ו. כשמגיירים קטן, צריך הבי"ד לברר קודם שהבית שבו הוא יתגדל כגון אצל אמו או אביו, ששומרים שם תורה ומצוות, כי אם מזלזלים בשמירת התורה, זה יקשה על הקטן לשמור תורה ומצוות, ונמצא שהוא חוב לו ולא זכות, ולכן חילונים שאימצו ילד נכרי ורוצים לגיירו שישתווה בדתם, אין לבי"ד להזדקק לגיירו מאחר שלא יהיה לו אפשרות בקל לשמור המצוות (שו"ת מנחת אלעזר ח"ג יו"ד סי' ח', שו"ת זכר יצחק סי' ב', שו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' צ"ד, קובץ תשובות ח"א סי' ק"ג, שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' ר"ב).

ז. בדיעבד. ואף אם גיירו איזה ב"ד, יש לפקפק על כשרות הגרות הן מצד עצם הגיור שבמקום שא"א לו לקיים המצווה אין זה זכות לקטן אלא חובה שמקשה עליו לקיים מה שהוא מחוייב בו, והן מצד אולי הדיינים אינם כשרים מאחר שהסכימו לקבל גר כזה (תשובות והנהגות ח"ג סי' ש"ב, גירות כהלכתה פ"ו הע' ב', היכל הוראה ח"ה הוראה קכ"ח).

כשיגדל יכול למחות

ח. לכשיגדל קטן ויבוא לכלל י"ג שנה ויום אחד ויביא שתי שערות, אם ירצה רשאי למחות ולבטל גרות זו שנעשתה בקטנותו (שו"ע שם ס"ז וז'), ומתבטל למפרע (שו"ת חת"ס יו"ד סי' ר"ג). אבל אם ידע שהוא גר, והמשיך לקיים המצוות אחר שגדל (ריטב"א כתובות דף י"א), או שהודיעו לו לאחר שגדל חלק המצוות ושכרן וענשן והמשיך לקיים המצוות (ריטב"א בשם תוס' שם) שוב אינו יכול לחזור בו ודינו כגר גמור לכל דבר.

ט. לא ידע שהוא גר. גר קטן שנתגדל כיהודי ולא גילו לו שהוא גר ואז נודע לו יותר מאוחר שהוא גר כגון בגיל שש עשרה, מותר לו אז למחות על גרותו (יש"ש כתובות פ"א סי' ל"ה), ואם אמנם המשיך לקיים המצוות אח"כ ולא מיחה, שוב אינו יכול למחות, ולכן בדרך כלל כדאי להודיעו שהוא גר כדי שיוכל למחות או לקבל עול המצוות ולגמור גרותו (שו"ת אג"מ יו"ד ח"א סי' קס"ב, שו"ת שבט הלוי ח"ה סי' ק"ג), ומ"מ בן מאומץ שנתגייר בקטנותו יתכן שלא צריכים לגלות לו כשיגדל שהוא גר שהרי אומדנא הוא וזכות הוא לו להמשיך לחיות כישראל וכהוריו שאימצו אותו (תשובות והנהגות ח"ד סי' רל"א).

מעוברת שנתגיירה

י. אשה שנתגיירה כשהיא מעוברת וילדה, נמצא שהורתו של הוולד היה שלא בקדושה ולידתו היתה בקדושה, בנה אינו צריך טבילה (גמ' יבמות דף ע"ח ע"א, שו"ע שם ס"ו), וי"א שע"י טבילת אמו, הבן נעשה ישראל גמור (ריטב"א יבמות דף מ"ז ע"ב) ומילתו הוא מצוות מילה רגילה של ישראל, ודוחה שבת (שו"ת אחיעזר ח"ד סי' מ"ד).

יא. וי"א שהדבר תלוי אם נקטינן דעובר ירך אמו או לאו ירך אמו (רמב"ן יבמות דף ע"ח ע"א), ולדעת הפוסקים שעובר לאו ירך אמו צריך הוא מילה לשם גרות ואינו נעשה ישראל עד שימול לשם גירות ובפני ב"ד, ולדעתם אין מילתו דוחה שבת (שו"ת בנין ציון סי' כ"ב).

יב. וי"א ששם נולדה בת אכן אינה צריכה טבילה, אבל אם נולד בן, צריך מילה לשם גרות ואח"כ טבילה לשם גרות כי הסדר מילה ואח"כ טבילה מעכב (רשב"א יבמות).

יג. ונוהגים להחמיר לחומרא ככל השיטות לא למולו בשבת (צפנת פענח פ"א מילה ה"י), ולמולו בפני ב"ד לשם גרות (מו"ר בעל קנה בשם, עי' מש"כ שו"ת חוקי חיים ח"א סי' צ' במעשה שהיה, ומש"כ לענין פדיון הבן).

יד. ידיעת ב"ד שהיא מעוברת. מאחר שיש צד שהעובר מתגייר מצד עצמו ולא מצד שהוא כמו ירך של אמו, צריך הבי"ד לדעת שהיא מעוברת ולכוון גם על העובר, שאם לא, לא יחול הגרות על העובר (דגול מרובה סי' רס"ח).

טו. אינו יכול למחות. גר קטן שהורתו שלא בקדושה ולידתו היתה בקדושה, נקטו כמה פוסקים שאינו יכול למחות כשיגדל מאחר שנולד מאשה ישראלית (הג' תפארת למשה הובא בפתח"ת סי' רס"ח סק"ח).

תוקף של איזה סוגי גירות

גיור פיקטיבי

טז. יש הרבה אנשים בחברת ישראלית שחושבים ש'תעודת גיור' הוא כמו כל מסמך מדיני שצריכים לקבל ולהראות כשצריכים לזה, כגון רישום נישואין או להתקבל לאיזה מוסד חינוכי, וכל שיש לו מסמך ביד ולא רלוונטי איך ובאיזה דרך מן הדרכים קיבלו, די להירשם כיהודי, וכמו שאר מסמכים, לקבל משכנתא.. או מסמך לטוס.. אבל הדבר אינו כן שהרי התורה היא תורת אמת, ויש רק דרך אחת להתחבר להיות יהודי והוא לעבור תהליך גיור כדת וכדין ע"פ מסורתנו בתורה הק', וכבר כתבנו בגליון שעבר (252) שגר פיקטיבי שלא קיבל עליו מצוות בכנות אלא אמר כך כנוסח טקסט שציוו לו להגיד וע"פ אומדנא לא נראה שישמרו וידקדקו במצוות, אין הגרות חלה כלל וכלל (רבנים לבית יוסף, קו"ב הגיור האזרחי והצהל"י עמ' 75).

גירות ע"י רפורמים

ז. הדבר נתקבל ללא שום פקפוק אצל כל פוסקי ההלכה שאין גרות שנערך על ידי בית דין של רפורמים [אפילו ע"י גברים..] שום תוקף כלל וכלל, וכל מעשיהם הם מעשה ליצנות שאין להם כלום עם דיני התורה, והרי הם כופרים בתורה מן השמים, ואין צורך לחוש לגרות שלהם אפילו לחומרא ואינם אפילו ספק, וקידושין הבא אחרי זה אינו כלום, ומותר לשוק בלי גט, ואדרבה מכשול הוא לסדר גט לחומרא בשבילם שיבינו מזה כאילו שהיה כאן גרות (הגר"מ פיינשטיין, הגר"פ שיינברג, שואלים בתשובה סי' י"א, הגריש"א, ישא יוסף ח"ו סי' ק').

גרות ע"י קונסרבטיבים

יח. גם גרות שנעשה ע"י קונסרבטיבים אינו כלום שגם הם כופרים בכמה מצוות התורה והם עוברי עבירה שעל ידי כן הם פסולים לדון בב"ד, שהרי אפילו בעבירה דרבנן הם פסולים לדון (פ"ת חו"מ סי' ז), ולכן דינם כגיר ע"י רפורמים הנ"ל. אלא שלפעמים הם לא עושים הגרות בעצמם אלא לוקחים ב"ד של כשרים והם מבצעים את כל התהליך בשלמות ע"י קבלת המצוות אמיתי, ואז יתכן שהגירות חל, ולכן צריכים תמיד לברר לגופו של ענין (אג"מ י"ד ח"א סי' ק"ס, שואלים בתשובה שם).

גיר ע"י צה"ל

יט. בצה"ל קיים מערכת של גיר שאחר קורס קטן בהסברה על יהדות לפעמים גם ע"י מוצים חילונים ורפורמים, מגיירים חיילים שמעולם לא כיוונו לקיים את התורה והמצוות, והם רק אומרים הנוסח לקבל המצוות כטכס בעלמא באמירה ולא בקבלה, ומנהיגי צה"ל מסתמכים על סברא של איזה מתחדשים שיש שני מיני גירות, אחת הוא להיכנס לדת ישראל, ואחת להיכנס לעם ישראל, וכדי להיכנס לעם ישראל לא צריכים כביכול קבלת המצוות.

כ. ופשוט וברור שאין שום צדק בדבריהם אלא הבל הבלים, והרכבי הגרות לא השתנו מאז מעמד הר סיני שממנו למדנו שצריכים גם קבלת המצוות על כל התורה כולה ומעבד אפילו בדיעבד (עי' גליון 252 אות כ"ד), וממילא כל התהליך של הגרות אצלם הוא חוכא וטלולא והרי הוא אומדנא דמוכח שאינם מקבלים המצוות שמעבד ועל סמך זה נכנסו אלפי חיילים כאילו לעם ישראל, והם מאושרים ע"י הרשויות להינשא לישראלית על סמך זה, ובאמת ומן הדין הרי הם גויים גמורים (תשובות והנהגות ח"ו סי' ר"ה), וכבר מחו נגדם כל גדולי ישראל (עי' באריכות מש"כ הרב א"ח שרמן לגבי תוקף הגיר ההמוני).

גיר לחומרא

ספק גרים

כא. לפעמים באים לפני ב"ד מקרים שיש ספיקות על כשרות הגיר, כגון ספק אם הדיינים היו כשרים כשנעשה הגיר ע"י ב"ד חלש, ספק בקבלת המצוות, ולפעמים בא בן של גר שאמו או סבתו עשתה גיר וקשה לברר על כשרות ואמיתיות הגיר, או שבאמת מוצאים שהגיר נעשה ע"י רפורמים ולא חלה כלל (לעיל אות י"ז) או רבנים קלי דעת שמזלזלים בקבלת גרים, ולכן ברצונם לעבור תהליך של גיר לחומרא.

כב. עולי אתיופיה. יש כמה קהילות שבאו ועלו לארץ ישראל ממקומות שונים בעולם ויש ספק ביהדותם, כגון עולי אתיופיה מקהילת עדת 'ביתא ישראל' המכונים 'פלאשים', שכבר פקפקו הפוסקים על יהדותם, יש הס"ל שהם יהודים ע"פ הרדב"ז (ח"ד סי' ר"ט, ח"ו סוף סי' ה), אבל כמעט כל גדולי הפוסקים נקטו שהם חייבים לעבור גיר כדי שיהיו יהודים גמורים, והוא מאחר שאינם נוהגים ע"פ חז"ל רק ע"פ מה שכתוב מפורש בתורה (מכתב רבני עדה"ח משנת תשמ"ו, והמנחת יצחק, הגר"מ פיינשטיין, הגרשז"א, הגריש"א, תשובות והנהגות ח"א סי' תשס"ז).

"בזרא עולם בקנין השלם זה הבנין"

נתרם לרגל השמחה השרויה במעונו של
הרה"ג רבי **אברהם זאב בלייער** שליט"א
ר"מ בישיבה קרלין סטולין ירושלים, ומח"ס או יבקע ואנודות אוזב
בנישואי בנו החשוב החתן **שמעון יהודה** נ"י
מבחיורי ישיבת בריסק
עב"ג בת הרה"ח ר' **יוסף יהודה אריה שפיגלמאן** ה"י
אב"י מעלברן
מזל טוב לבבית שנורה לזקניו
הרה"ח ר' **יהושע שמואל בלייער** שליט"א לונדון - ירושלים
ולרה"ח ר' **אליעזר פריעדמאן** שליט"א אב"י בארא פארק

כג. כל שכן בני 'פלאשמורה' מארץ אתיופיה, שספיקתם יותר גדול שיש שגם שהתנצרו, ולכו"ע צריכים לעבור גיר כדי להיות יהודי גמור (משפט הגרים פרק א' אות ח').

כד. **יוצאי הודו.** כעין זה יש את הספק לגבי קהילת 'בני ישראל' מהודו שנתעורר ספיקות על יהדותם, כ"ש בעדת 'בני מנשה' שעלו מהודו שספיקתם יותר גדול ביהדותם, ולכן באם רוצים להיות יהודים גמורים בלי פקפוק, צריכים לעבור גיר, ומ"מ קודם נישואין שלהם צריכים לברר אחריהם שלא היה במשפחתם גיטין כדי לשלול צד ממזרות מאחר שגיטין שלהם לא נעשו כהוגן (תשובות והנהגות שם).

כה. **בירור על קיום המצוות.** כשכא לפני ב"ד מקרה של גיר לחומרא, על הבי"ד לברר היטב שהוא אכן מקיים את כל המצוות ומתנהג בדרך התורה כישראל גמור ואז אפשר לסדר לו גיר לחומרא, שאם אינו מקיים המצוות כראוי או שממשך בדרכיו כמסורתי או חילוני, מה יועיל לו לעשות גיר שוב אם יש אומדנא שאינו מקבל עליו כל המצוות.

כו. כשעושים גיר לחומרא בדרך כלל עושים שוב הטפת דם ברית כדי שהברית יהיה לשם גרות ובפני ב"ד כשר, ויקבל עליו שוב המצוות של כל התורה כולה, ויטבול בפני ב"ד, אמנם בלי ברכה מאחר שהוא ספק גר.

ואהבתם את הגר

מצות אהבת הגר

כז. נצטוונו לאהוב את הגרים, כלומר שנזהר שלא לצער אותם בשום דבר, אלא נעשה להם טובה ונגמול אתם חסד כפי הראוי והיכולת, והגרים הם כל מי שנתחבר אלינו משאר האומות שהניח דתו ונכנס בדתנו, ועליהם נאמר (דברים י', י"ט) "ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים", ואע"פ שיכלהו כמו כן הציווי בישראל, שנאמר "ואהבת לרעך", שהרי גר צדק בכלל רעך הוא, הוסיף לנו השם בו מצוה מיוחדת לו באהבתו (לשון החינוך מצוה תל"א).

כח. **הקב"ה אוהב את הגר.** גם הקב"ה אוהב את הגר שנאמר (דברים ו', י"ח) "ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה", ולכן אנו נצטוונו לאהוב את הגר שהרי אנו נצטוונו לאהוב את הקב"ה שהוא אוהב את הגר (רמב"ם פ"ו דעות ה"ד), והמרבה לאהוב את הגר אוהב ה' ותורתו, כי אהבתו לגר תלוי באהבת המקום ותורתו, כי הלא זו סיבת אהבתו (יערות דבש, דרוש א' ביאור ברכת על הצדיקים).

לא לצער גר

כט. הוזהרנו בכמה מקומות בתורה על אונאתם בין בגופו ובין בממונו, ובלבד איסור אונאה שיש לכל ישראל כדכתיב "לא תנו איש את אחיו" (ויקרא כ"ה, י"ד), וכן "לא תנו איש את עמיתו" (שם י"ז), נאמר עוד לאו מיוחד אצל גר, "גר לא תונה ולא תלחצנו" (שמות כ"ב, כ), ולכן יש להרחיק מאיסור זה הרחקה יתרה (ש"ע חו"מ סי' רכ"ח ס"ב).

ל. **בן של הגר.** מצות אהבת הגר, וכן איסור לצער גר נוהג גם בבני הגרים, אף שהורתם ולידתם בקדושה, שהרי אין להם קרובים (פמ"ג א"א סי' קנ"ו סק"ב, תשובות והנהגות ח"א סי' ת"כ עכ"פ לגבי הלאו).

לא. **להשתלב בקהילה.** אחד הדברים הכי קשים למשפחת גרים הוא להשתלב בתוך הקהילה להיות כאחד מן העם, ולכן מצוה גדולה לעזור להם בכל דבר שאפשר לקרבם, אם זה בבית הכנסת או לעזור שבניהם יכנסו למוסדות התורה, כי גם בהם יש שמצוה לאוהבם כנ"ל.

נתרם לרגל השמחה השרויה במעונו של ידידנו הרה"ג, ר' **יוסף פרענקל** שליט"א

ראש חבורה בישיבת מיר לרגל שמחת נישואי בתו הכלה שתחי'

עב"ג החתן החשוב והיקר **משה יהושע מרזל** נ"י

מבחיורי ישיבת מיר מזל טוב שנורה לאביו הרה"ח ר' **בן ציון פרענקל** שליט"א ולחמיו הרה"ח ר' **מאיר פפנהיים** שליט"א

הגליון נתרם לז"נ מו"ח הרה"ח ר' **משה ב"ר חיים אפרים פרענקל** ז"ל

מנוע אראלים ותרושישים נ"י לרבתינו חק' הרה"ק ישמח בשם משה וייטב לב נפטר בשם טוב בקדושה ובטהרה ומנו"כ במונרו - ד' שבט תשס"ה

נתרם לז"נ מו"ח ר' **אברהם משה בלייער** ז"ל שו"ב ש"צ מ"צ - באיליאק נפטר ג' שבט תרס"ב אחרי שנחלה ציוה לפתוח חלון וקרא קר"ש ונפטר מנח"כ ווערבאם